

..... Σ Η Μ Α

0.-

Θά ἀκούσετε τή λαογραφική ἔκπομπή τοῦ σταθμοῦ μας: " Ποντιακοί ἀντί-
λαλοι ", πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιά-
δης. Λύρα παίζει ὁ Ἰ. Λιος. Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβήνει

Ἀγαπητοί ἀκροαταί, στήν προσπάθειά μας, νά συγκεντρώσουμε λαογραφικό
ὕλικό, παίρνοντάς το ἀπό ζωντανούς φορεῖς, ἐπισκεφθήκατε τό χωριό Νικό-
πολη, μέ τήν παλιά ὀνομασία Ζάροβα, τῆς ἐπαρχίας Λαγναῶ. Ἴσως περιττεύ-
ει, νά σημειώσουμε τήν φιλοξενία καί τήν προθυμία τῶν κατοίκων, γιατί καί
οἱ δύο αὐτές ἀρετές, ὅπως καί πολλές ἄλλες, εἶναι κοινές ἀρετές τοῦ Ἑλ-
λικοῦ λαοῦ. Ἡλική ὑποχρέωση, μᾶς ἐπιβάλλει, νά ἀπευθύνουμε εὐχαρίστιας
πρός ὅλους τοὺς Νικοπολίτας, πού κατανόησαν βαθεῖα τήν σημασία τοῦ ἔρ-
γου μας καί μᾶς βοήθησαν τόσο σημαντικά.

Ἡ Νικοπόλις Λαγναῶ, ἔχει περί τίς 150 οἰκογένειες, γύρω ἀπό
τοὺς 700 κατοίκους. Ἀπέχει ἀπό τή Θεσσαλονίκη 45 χιλιόμετρα. ἔχει τα-
κτική συγκοινωνία μέ αὐτήν, μέ λεωφορεῖο. Ἡ ἀπασχόληση τῶν κατοίκων
εἶναι γεωργική, κτηνοτροφική. Ἐπίσης καλλιεργοῦν καί καπνά.

Ἐρευνήσαμε τήν προέλευση τῶν κατοίκων. Μᾶς πληροφόρησαν, ὅτι
οἱ Νικοπολίτες κατάγονται, ἀπό δύο ἐπαρχίες τοῦ Πόντου, ἀπό τήν ἐπαρ-
χία Ραφαγιᾶς - κάπου 25 Ἑλληνικά χωριά - καί τήν ἐπαρχία Γαράσαρης -
περί τά 30 χωριά.

Ἀλλά ἄς ἀκούσουμε ἕνα σιοπό τῆς Ραφαγιᾶς, καί ἔπειτα συνεχίζουμε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἡ ἐπαρχία Ραφαγιᾶς, διοικητικά ὑπαγόταν στό Ἐρζερούμ, ἐκκλησιαστι-
κά, στήν Γαράσαρην, δηλαδὴ στή Νικόπολη τοῦ Πόντου.

Ἡ Γαράσαρη εἶναι ξανουστή γιά τήν φυλική ἀντοχή τοῦ λαοῦ της, ἀ-
ξένων στίς λογῆς-λογιῶν καταπιέσεις, ξανουστή γιά τήν ἀντοχή τῆς παι-
δείας καί κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς καιροὺς κατὰ τήν τελευταία πεντηκον-
ταετία ἐδῶ, καὶ γιά τήν ὀρθοπευτικο-κοινωνική ἐπίδοση καί καλ-
λιέργεια τῶν κατοίκων.

Τό παλιό ὄνομα τῆς Γαράσαρης - ὅπως τό ὑποδηλώσαμε καί πρό ὀλίγου
ἦταν Νικόπολις. Οἱ Νικοπολίτες τοῦ Πόντου, μετὰ τήν ἐγκατάστασή τους,

στό χωριό Ζάροβα-Λαγνιαδά, πιστοί στην παράδοση, για να μη ξεχάσουν την παλιά Πατρίδα, τό έτος 1926 ξαναβαπτίζουν την Ζάροβα, δίνοντάς της τό όνομα Νικόπολις.

"Ας άκούσουμε όμως ένα τραγοῦδι, τής περιοχής Νικοπόλεως τοῦ Πόντου.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τόσο από την περιοχή Νικοπόλεως, όσο καί από την περιοχή Ραφαγιᾶς, έγιναν μετακινήσεις πληθυσμῶν στόν Εαύνασο, κυρίως από τά έτη 1880-1905.

Τό έτος 1914, έρχονται στην Ελλάδα περίπου 40 οικογένειες. Ραφγιᾶ-τες καί Νικοπολίτες καί έγκαταστήνονται στη Ζάροβα-Λαγνιαδά, τή σημερινή Νικόπολη. Οί υπόλοιποι κάτοικοι, ήρθαν τό 1922, μέ την ανταλλαγή τῶν πληθυσμῶν.

Έδώ στην Ελλάδα, οί Πόντιοι αὐτοί, συνεχίζουν στη Νικόπολη-Λαγνια-δά, την Ποντιακή Παράδοση, κατά τρόπο θαυμαστό. Τά έθιμα τοῦ γάμου, διατη-ροῦνται άτόφια, καθώς καί πλεῖστοι όσοι ήθικοί κανόνες, όπως ό σεβασμός τῶν μικρότερων πρός τούς μεγαλυτέρους, τής νύφης πρός τά πεθερικά της καί άλλα.

Τό χωριό, σέ μέρα γιορτῆς, γάμου καί γενιᾶς, όταν διασκεδάζει, δονεῖται από έναν παλμό χαρᾶς καί ένθουσιασμοῦ. Η άτμόσφαιρα άντηλαλεῖ μέ τόν ήχο τοῦ πατροπαράδοτου " ζουρνά ", πού συνοδεύεται μέ τούς ρυθμικούς χτύπους τοῦ νταουλιοῦ. Δέ λείπει όμως καί ή λύρα. Αλλά άκοῦς καί κάτι άλλο - άκορτεόν καί βιολί -, πού έκτελοῦν Ποντιακούς σκοπούς. Παράξενο κάπως αὐτό, έπιπρόσθετο πάντως έδώ. Βέβαια ό σκοπός χάνει τή μελωδία του, τό τραγοῦδι χάνει τό χρώμα του. Αλλά, τί νά πῆς; Εἶναι δικαίωμα τῆς ζωῆς, ή εξέλιξη, πού καμμιά φορά καταστρέφει πολλά από τά στοιχεῖα τά έθιμικά, πού μάς κληροδοτεῖ ή Παράδοση.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Από τά βασιμώτερα έθιμα τοῦ γάμου, πού διατηροῦνται άναλλοίωτα στη Νικόπολη-Λαγνιαδά, εἶναι τό έθιμο τῆς άναγγελίας τῶν ονομάτων τῶν θωρη-τῶν, καθώς καί τῶν θώρων, πού χαρίζονται στό γαμπρό καί στη νύφη, άκόμα καί στόν κουμπάρο. Η άναγγελία αὐτή, γίνεται από ένα καλλίφωνο, πού όνο-μάζεται " ντελάλης ", Αὐτός, μετά την άναγγελία τοῦ ονόματος κάθε θωρη-τοῦ καί τοῦ θώρου του, θά τοῦ δώσει καί εὔχές, σάν καί τοῦτες:

Πρ. " Δοκίμια Νικοπολίτικα "

" Ἀμποτε καί σ'άτουνου τά παιδιά, — ὁ θεός νά χαρίζ'άτον δύο κότσια ἀγούρια κτλ."

Αὐτό τό ἔθιμο ὑπῆρχε καί στήν περιοχή τοῦ Κάρς. Διατηρεῖται σήμερα, σέ πολλά Ποντιακά χωριά τῆς Μακεδονίας, ὅπως καί πολλά ἄλλα ἔθιμά μας.

Ἀλλά τώρα, ἄς ἀκούσῃς ἓνα τραγοῦδι τοῦ γάμου, γνωστό τόσο στή Ραφαγιά, ὅσο καί στό Κάρς. Οἱ στίχοι εἶναι γνωστοί, σχεδόν σ'ὅλο τόν Πόντο. Ἰδιορρυθμία παρουσιάζει ὁ σκιόπός, πού αὐτός ἀκριβῶς ἦταν γνωστός μόνο στή Ραφαγιά, καί στό Κάρς.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας. Σᾶς μιλήσαμε σήμερα γιά τό χωριό Νικόπο-
λιν-Λαγιάδα, καὶ γιά τίς ἰδιαίτερες περιοχές τοῦ Πόντου, ἀπό ὅπου
κατάγονται οἱ κάτοικοί του. Καί σᾶς παρουσιάσαμε τραγοῦδια καί ἔθιμα
αὐτῶν τῶν περιοχῶν.

Εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερα τόν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος Στέφανο Χατζη-
λιάδη, Κων/τῖνο Χατζηλιάδη, Ἀναστάσιο Ἀναστασιάδη καί τόν Πρόεδρο τῆς
Σχολικῆς Ἐφορίας Ἰωάννη Μαυρίδη, γιά τίς πολύτιμες πληροφορίες, πού
μας ἔδωσαν, πάνω στίς ὁποῖες στηριχθήκαμε, γιά νά παρουσιάσωμε τή σημε-
ριμὴ μας ἐκπομπή.

..... Σ Η Μ Α

Μετεβόση ἡ λαογραφικὴ ἐκπομπὴ τοῦ σταθμοῦ μας: " Ποντιακοὶ ἀντίλα-
λοι ", πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.
Δύρα ἔπαιξε ὁ ἴδιος. Μουσικὴ ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κομοδίνου.

..... τό σῆμα σήνει